

ZAKON
O RAZVOJNEM PRESTRUKTURIRANJU SAVINJSKO-ŠALEŠKE PREMOGOVNE REGIJE
(ZRPSŠPR)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

(vsebina in namen zakona)

(1) S tem zakonom se za odpravljanje posledic postopnega izstopa iz premoga v Savinjsko-Šaleški premogovni regiji (v nadaljnjem besedilu: SAŠA premogovna regija) v skladu z načeli pravičnega prehoda določi območje in ukrepe razvojnega prestrukturiranja SAŠA premogovne regije, nosilce prestrukturiranja in sodelujoče deležnike ter vire financiranja.

(2) Ukrepi razvojnega prestrukturiranja so namenjeni spodbujanju gospodarske rasti, ustvarjanju novih in ohranjanju obstoječih delovnih mest, ustvarjanju privlačnega in zdravega bivalnega okolja, vzpostavitvi razvojne infrastrukture ter odpravi negativnih posledic predčasnega zapiranja Premogovnika Velenje in opustitvi rabe premoga kot energenta v Termoelektrarni Šoštanj.

(3) Z ukrepi razvojnega prestrukturiranja se zasleduje naslednje strateške cilje:

- ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest v regiji ter diverzifikacija panog s spodbudami za gospodarstvo in ustvarjanjem podpornega okolja,
- zagotavljanje nadomestnih virov ogrevanja in zmanjševanje rabe toplotne energije,
- razvoj novih virov za pridobivanje električne energije,
- razvoj degradiranih površin in trajnostni razvoj regije,
- vseživljenjska karierna orientacija in usposabljanje,
- ohranjanje kulturne dediščine premogovništva in energetike.

2. člen

(opredelitev območja)

Določbe tega zakona se uporabljajo za območje SAŠA premogovne regije, ki obsega deset občin, in sicer Mestno občino Velenje ter občine Šmartno ob Paki, Šoštanj, Gornji Grad, Ljubno, Luče, Mozirje, Nazarje, Rečica ob Savinji in Solčava.

3. člen

(ukrepi razvojnega prestrukturiranja)

(1) Ukrepi razvojnega prestrukturiranja so:

1. program razvojnega prestrukturiranja SAŠA premogovne regije na področju gospodarstva, energetike, okolja in socialne kohezivnosti,
2. strateški projekti trajnostnega razvoja,
3. ohranitev delovanja Muzeja premogovništva Slovenije ter razvoj kulturnega in kreativnega sektorja in
4. podpora za strateško-razvojne nepremičnine.

(2) Ukrepi iz prejšnjega odstavka dopolnjujejo in dodajajo nove ukrepe ukrepom, ki se izvajajo na podlagi predpisov urejanja postopnega zapiranja Premogovnika Velenje, predpisov o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga in ukrepov iz območnega načrta pravičnega prehoda SAŠA premogovne regije (ONPP), ki je odobren s strani Evropske komisije kot sestavni del programa evropske kohezijske politike.

(3) Ukrepi, izvedeni in financirani v okviru predpisov, ki urejajo postopno zapiranje Premogovnika Velenje, niso upravičeni do financiranja na podlagi tega zakona.

4. člen

(naloge Razvojne agencije Savinjsko-Šaleške regije)

(1) Razvojna agencija Savinjsko-Šaleške regije za izvajanje tega zakona opravlja naslednje naloge:

- sodeluje pri pripravi letnih poročil o izvedenih aktivnostih, vezanih na izvajanje pravičnega prehoda ter ukrepov iz prvega odstavka 3. člena tega zakona,
- sodeluje pri pripravi, usklajevanju, spremljanju in vrednotenju programa razvojnega prestrukturiranja iz 10. člena tega zakona,
- izvaja informiranje in svetovanje deležnikom na ravni regije in potencialnim upravičencem v okviru ukrepov po tem zakonu in
- izvaja komuniciranje posameznih instrumentov programa in promocijo SAŠA premogovne regije.

(2) Za izvajanje nalog skleneta ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, in Razvojna agencija Savinjsko-Šaleške regije pogodbo o sofinanciranju, s katero se določita vsebina in obseg nalog, ki sta finančno ovrednotena. Plačilo po pogodbi se izvede glede na dejansko opravljeno delo po predložitvi verodostojnih računovodskih listin do višine sredstev, določenih v 17. členu tega zakona.

II. PROGRAM RAZVOJNEGA PRESTUKTURIRANJA

5. člen

(instrumenti razvojnega prestrukturiranja)

Na podlagi programa se na področjih opredeljenih v 6., 7., 8. in 9. členu tega zakona izvajajo naslednji instrumenti:

1. podpora projektom gospodarskega prestrukturiranja in spodbujanja konkurenčnosti,
2. spodbujanje investicij energetskega prestrukturiranja,
3. podpora projektom s področja socialne kohezivnosti ter
4. spodbujanje investicij, namenjenih trajnosti in izboljšanju oziroma ohranitvi kakovosti okolja in narave.

6. člen

(področje gospodarskega prestrukturiranja in spodbujanja konkurenčnosti)

Področje gospodarskega prestrukturiranja in spodbujanja konkurenčnosti vključuje naslednja podpodročja ukrepanja:

1. spodbude za razvoj podjetništva in izboljšanje konkurenčnosti podjetij, vključno z zagonskimi ter hitrorastočimi podjetji,
2. naložbe v raziskave, razvoj in inovacije ter digitalizacijo,
3. razvoj kulturnega in kreativnega sektorja ter varovanje, ohranjanje in oživljanje kulturne dediščine premogovniške regije in
4. razvoj trajnostnega turizma.

7. člen

(področje energetskega prestrukturiranja)

Področje energetskega prestrukturiranja vključuje naslednja podpodročja ukrepanja:

1. prehod na obnovljive vire energije,
2. izboljšanje energetske učinkovitosti stavb in procesov, vključno s spodbudami za energetske ranljive skupine,
3. omogočanje lokalnih pametnih energetskih skupnosti in
4. spodbujanje vključevanja obnovljivih virov energije v energetske oskrbo ter trajnostno mobilnost.

8. člen

(področje socialne kohezivnosti)

Področje socialne kohezivnosti vključuje naslednja podpodročja ukrepanja:

1. socialna vključenost,
2. zaposlovanje, vseživljenjska karierna orientacija, prekvalifikacije in usposabljanja,
3. krepitev zdravja, spodbujanje zdravega načina življenja, rekreacije in športa ter

4. dostopnost stanovanj in izboljšanje kakovosti življenja.

9. člen

(področje okoljskega prestrukturiranja v smeri trajnosti)

Področje okoljskega prestrukturiranja v smeri trajnosti ter izboljšanja oziroma ohranitve kakovosti okolja vključuje naslednja podpodročja ukrepanja:

1. revitalizacija prostorsko in okoljsko degradiranih območij,
2. sprememba namembnosti objektov, povezanih z izkopom in uporabo premoga,
3. spodbujanje krožnega pristopa gospodarstva in
4. zmanjševanje negativnih vplivov na okolje in naravo.

10. člen

(priprava in izvajanje programa razvojnega prestrukturiranja)

(1) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) za obdobje 2026–2030 in za obdobje 2031–2035 sprejme program razvojnega prestrukturiranja SAŠA premogovne regije (v nadaljnjem besedilu: program). Predlog programa pripravi ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, v sodelovanju z drugimi ministrstvi, v katerih delovno področje spadajo področja, navedena v 6., 7., 8. in 9. členu tega zakona, in Razvojno agencijo Savinjsko-Šaleške regije.

(2) V programu se predvidijo instrumenti, namenjeni razvojnemu prestrukturiranju, in njihov časovni ter finančni okvir.

(3) Program vsebuje cilje in kazalnike, ki omogočajo merjenje uspešnosti porabe javnih sredstev v povezavi z BDP na prebivalca SAŠA premogovne regije. Posamezni instrument, predviden v programu, se izvaja na podlagi in v skladu s predpisi, ki urejajo področje, na katerega spada instrument.

(4) Upravičenec v okviru instrumenta, predvidenega v programu, mora poleg pogojev iz predpisov, ki predstavljajo pravno podlago za izvedbo posameznega instrumenta, izpolnjevati še naslednje pogoje:

1. če je upravičenec občina, mora biti občina iz 2. člena tega zakona;
2. če je upravičenec pravna oseba javnega in zasebnega prava ali fizična oseba, ki opravlja registrirano dejavnost, mora imeti sedež oziroma poslovno enoto na območju SAŠA premogovne regije ali pa mora njena investicija, ki je predmet instrumenta, predstavljati začetek opravljanja dejavnosti ali širitev obstoječih zmogljivosti na območju SAŠA premogovne regije;
3. če je upravičenec fizična oseba, mora imeti stalno prebivališče na območju SAŠA premogovne regije ali mora biti, če gre za instrument, katerega predmet je investicija v nepremičnine na območju SAŠA premogovne regije, lastnik te nepremičnine.

(5) Pri oblikovanju meril za izbiro upravičencev v okviru instrumentov, predvidenih v programu, se poleg meril, ki jih določajo predpisi, ki predstavljajo pravno podlago za posamezen instrument, upošteva tudi naslednje:

1. učinek na odpravo negativnih posledic izstopa iz premoga v SAŠA premogovni regiji,
2. učinek na gospodarsko rast SAŠA premogovne regije,
3. učinek na spodbujanje konkurenčnosti SAŠA premogovne regije,
4. učinek na ustvarjanje novih in ohranjanje obstoječih delovnih mest z višjo dodano vrednostjo,
5. učinek na zdravo in privlačno bivalno okolje,
6. učinek na razvoj kadrovskega potenciala,
7. ugoden vpliv na okolje in prostorski razvoj v smeri trajnosti,
8. ohranjanje kulturne dediščine premogovništva,
9. stopnja pripravljenosti in izvedljivosti v načrtovanem časovnem obdobju.

(6) V pogodbi z izbranim upravičencem se določi sankcija obveze vračila sredstev, če so uporabljena nenamensko, nezakonito ali v nasprotju z določili pogodbe.

(7) Če ima instrument, previden v programu, elemente državnih pomoči, se sredstva dodeljujejo v skladu s predpisi, ki urejajo državne pomoči oziroma sheme »de minimis« pomoči.

III. STRATEŠKI PROJEKTI TRAJNOSTNEGA RAZVOJA

11. člen

(prenova sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline)

(1) Strateški projekt prenove sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline obsega dve fazi:

- posodobitev distribucijskega omrežja in
- vzpostavitev novih proizvodnih virov toplote iz obnovljivih virov energije.

(2) Prenova sistema daljinskega ogrevanja Šaleške doline se izvede najpozneje do leta 2030.

(3) Upravičenki do sofinanciranja iz proračuna Republike Slovenije za izvedbo faz iz prvega odstavka tega člena sta Mestna občina Velenje in Občina Šoštanj kot lastnici javne infrastrukture v okviru sistema daljinskega ogrevanja. Upravičenci do sofinanciranja iz proračuna Republike Slovenije za izvedbo faze iz druge alineje prvega odstavka tega člena so lahko tudi vlagatelji v nove proizvodne vire, ki jih na javnem razpisu v skladu z zakonom, ki ureja prehodno financiranje pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga, izbere distributer toplote.

(4) Vrednost in letna dinamika financiranja projekta se določita z neposredno potrditvijo projekta ali pogodbo o sofinanciranju na podlagi javnega razpisa za ukrepe iz druge

alineje prvega odstavka tega člena. V postopkih javnega naročanja za izbiro izvajalca, ki bo vzpostavil nov proizvodni vir toplote iz obnovljivih virov energije, sodeluje predstavnik ministrstva, pristojnega za energijo. Izbran projekt za vzpostavitev novih proizvodnih virov toplote iz obnovljivih virov energije mora pridobiti soglasje ministrstva, pristojnega za energijo.

(5) Sredstva sofinanciranja iz proračuna Republike Slovenije se dodeljujejo v skladu s predpisi, ki urejajo način dodeljevanja spodbud na področju energetike, in predpisom, ki ureja področje izvajanja evropske kohezijske politike.

12. člen

(preureditev energetske lokacije na obnovljive vire energije)

(1) Strateški projekt je namenjen preureditvi energetske lokacije Termoelektrarna Šoštanj in z lokacijo povezanih projektov za proizvodnjo in shranjevanje električne energije in toplote z namenom prehoda iz fosilnih goriv na obnovljive vire energije.

(2) Upravičenec do sofinanciranja iz proračuna Republike Slovenije je družba s sedežem ali hčerinsko družbo v Šoštanju.

(3) Vlaganja v preureditev energetske lokacije na obnovljive vire energije se sofinancirajo iz sredstev proračuna Republike Slovenije in evropskih sredstev. Vrednost in letna dinamika sofinanciranja projektov se določita z neposredno potrditvijo projektov ali pogodbo o sofinanciranju na podlagi javnega razpisa.

(4) Sredstva sofinanciranja iz proračuna Republike Slovenije se dodeljujejo v skladu s predpisi, ki urejajo način dodeljevanja spodbud na področju energetike, in predpisom, ki ureja področje izvajanja evropske kohezijske politike.

13. člen

(strateški projekt Dolina zagonskih in hitrorastočih podjetij)

(1) Strateški projekt Dolina zagonskih in hitrorastočih podjetij ter izvajanje projekta se sofinancirata iz sredstev proračuna Republike Slovenije, opredeljenih v tem zakonu. Vsebina projekta, upravičenci, cilji, vrednost in letna dinamika ter način financiranja projekta se določijo v programu razvojnega prestrukturiranja. Za izvedbo projekta je v obdobju izvajanja tega zakona odgovorno ministrstvo, pristojno za gospodarstvo.

(2) Upravičenci do finančnih spodbud so lahko zagonska in hitrorastoča podjetja, ki opravljajo registrirano dejavnost in imajo sedež oziroma poslovno enoto na območju SAŠA premogovne regije ali pri katerih investicija oziroma projekt predstavlja začetek opravljanja dejavnosti ali širitev obstoječih zmogljivosti na območju SAŠA premogovne regije.

(3) Finančne spodbude se dodeljujejo na podlagi javnega razpisa ali javnega poziva, ki ga izvaja ministrstvo, pristojno za gospodarstvo, ali Javni sklad Republike Slovenije za podjetništvo.

14. člen

(vzpostavitev centra kulturnega in kreativnega sektorja)

(1) Mestna občina Velenje lahko v SAŠA premogovni regiji vzpostavi center kulturnega in kreativnega sektorja (v nadaljnjem besedilu: center) kot notranjo organizacijsko enoto Javnega zavoda Festival Velenje, katerega ustanoviteljica je. Center se mora povezovati z drugimi organizacijami v SAŠA premogovni regiji, ki izkažejo interes.

(2) Naloga centra je spodbujanje partnerskih mrež, projektov in programov za povezovanje umetnosti, podjetništva in izobraževanja ter krepitev prepoznavnosti regije kot inovativnega, ustvarjalnega in trajnostno usmerjenega okolja.

(3) Ustanoviteljici se za vzpostavitev in delovanje centra za obdobje 2026–2035 zagotovijo sredstva v skladu s predpisi, ki urejajo financiranje javnih zavodov na področju kulture, in sicer v okviru dodatnih sredstev, določenih v 17. členu tega zakona.

15. člen

(muzej premogovništva)

(1) Površinski del Muzeja premogovništva Slovenije s premoženjem in zaposlenimi postane notranja organizacijska enota Muzeja Velenje (v nadaljnjem besedilu: enota muzeja), katerega ustanoviteljica je Mestna občina Velenje.

(2) Podzemni del Muzeja premogovništva Slovenije ostane v lasti Premogovnika Velenje, d.o.o. in ni predmet prenosa po tem zakonu.

(3) Za vzpostavitev in delovanje enote muzeja se iz proračuna Republike Slovenije zagotovijo sredstva za obdobje 2026–2035. Iz proračuna Republike Slovenije se zagotovijo sredstva za odkup premoženja ustanoviteljici Mestni občini Velenje, ki ga da v upravljanje Muzeju Velenje. Sredstva za izvajanje dejavnosti enote muzeja se zagotovijo v skladu s predpisi, ki urejajo financiranje javne službe muzejev, v okviru dodatnih sredstev, določenih v 17. členu tega zakona.

(4) Naloge monitoringa in vzdrževanja podzemnega območja in jamskih objektov, namenjenih za izvajanje dejavnosti enote muzeja, prevzame družba Premogovnik Velenje, d.o.o. oziroma vsi nadaljnji pravni zavezanci za izvajanje teh del. Stroške monitoringa in vzdrževanja, ki bodo nastali zaradi uporabe v muzejske namene, ter stroške morebitnih investicij, potrebnih za uporabo v muzejske namene, nosi Muzej Velenje.

V. PODPORA ZA STRATEŠKO-RAZVOJNE NEPREMIČNINE

16. člen

(podpora za strateško-razvojne nepremičnine)

(1) Država lahko odkupi nestanovanjske nepremičnine v lasti družbe Premogovnik Velenje, d.o.o., ali njenih odvisnih družb iz sredstev proračuna Republike Slovenije, kadar je prepoznan javni interes, če:

- se nepremičnina uporablja za strateško-razvojne namene skladno z občinskim podrobnim prostorskim načrtom,
- prenos prispeva k ohranjanju delovnih mest ali ustvarjanju novih delovnih mest,
- je s prenosom premoženja izražen javni interes na področju gospodarstva, turizma, kulture, športa, izobraževanja in prometa.

(2) Država lahko nepremičnine iz prejšnjega odstavka prenese na občino, na območju katere se nepremičnina nahaja.

(3) Občina v desetih letih ne sme odtujiti, obremeniti in spremeniti namena uporabe premoženja, zaradi katerega je bila nepremičnina iz prvega odstavka tega člena prenesena. Prepoved obremenitve ne velja za ustanovitev stvarne služnosti in neprave stvarne služnosti. V nasprotnem primeru mora sredstva v vrednosti nepremičnine vrniti. Prepoved odtujitve in obremenitve se vpiše v zemljiško knjigo.

VI. IZVAJANJE ZAKONA

17. člen

(viri sredstev)

(1) Sredstva za izvajanje tega zakona se v obdobju 2026–2035 zagotavljajo iz Programa evropske kohezijske politike večletnega finančnega okvirja v obdobju 2021–2027 in večletnega finančnega okvirja v obdobju 2028–2034, v skladu s proračunskimi možnostmi iz sredstev proračuna Republike Slovenije v okviru finančnih načrtov pristojnih ministrstev ter iz proračunov občin iz 2. člena tega zakona.

(2) Sredstva po tem zakonu se poleg zagotovljenih rednih sredstev ministrstev in sredstev, ki so že načrtovana v Skladu za pravični prehod 2021–2027, v proračunu Republike Slovenije v obdobju 2026–2035 dodatno zagotovijo na proračunskih postavkah ministrstev, v katerih delovno področje ukrep spada, in sicer za:

- izvajanje programa iz prvega odstavka 10. člena tega zakona v skupni vrednosti do 200.000.000,00 eurov, v okviru katerih se izvaja tudi strateški projekt Dolina zagonskih in hitrorastočih podjetij iz 13. člena tega zakona, ter do 40.000,00 eurov letno za komuniciranje posameznih instrumentov programa in promocijo SAŠA premogovne regije, ki ju izvaja Razvojna agencija Savinjsko-Šaleške regije,
- sofinanciranje preureditve energetske lokacije na obnovljive vire energije v skupni vrednosti do 15.000.000,00 evrov, upoštevajoč dodelitev evropskih sredstev v okviru večletnega finančnega okvirja 2028–2034 za pravični prehod premogovne regije in pravil državnih pomoči,
- vzpostavitev in delovanje centra v skupni vrednosti do 3.725.000,00 eurov,
- Muzej premogovništva Slovenije: sredstva za odkup površinskega dela Muzeja premogovništva Slovenije (nadzemni objekti in muzejske zbirke), premoženje v lasti Premogovnika Velenje, d.o.o., v skupni vrednosti do 3.500.000,00 eurov ter sredstva za delovanje enote muzeja v skupni vrednosti do 10.000.000,00 eurov,
- podpora za strateško-razvojne nepremičnine, v skupni vrednosti do 13.000.000,00 eurov in

- za izvajanje nalog Razvojne agencije Savinjsko-Šaleške regije v skladu s tem zakonom v skupni vrednosti do 1.200.000,00 eurov.

(3) Sredstva po tem zakonu se poleg zagotovljenih rednih sredstev ministrstva, pristojnega za energijo, ki so že načrtovana v Skladu za pravični prehod 2021–2027, v proračunu Republike Slovenije v obdobju 2026–2030 dodatno zagotovijo na proračunskih postavkah ministrstev, v katerih delovno področje ukrep spada, in sicer za:

- sofinanciranje posodobitve distribucijskega omrežja v skupni vrednosti do 20.000.000,00 eurov, upoštevajoč dodelitev evropskih sredstev v okviru večletnega finančnega okvirja 2028–2034 za pravični prehod premogovne regije in pravil državnih pomoči in
- sofinanciranje vzpostavitve novih proizvodnih virov toplote iz obnovljivih virov energije v skupni vrednosti do 30.000.000,00 evrov, upoštevajoč dodelitev evropskih sredstev v okviru večletnega finančnega okvirja 2028–2034 za pravični prehod premogovne regije in pravil državnih pomoči.

(4) Ukrepi razvojnega prestrukturiranja iz prvega odstavka 3. člena tega zakona se izvajajo v skladu s pravili o uporabi nacionalnih sredstev proračuna Republike Slovenije in sredstev evropske kohezijske politike ter s pravili Evropske unije o dodeljevanju državnih pomoči ter pomoči »de minimis«.

(5) Prejemniki sredstev zagotovijo, da v desetih letih od dokončanja strateškega projekta iz III. in IV. poglavja tega zakona ne pride do spremembe lastninske pravice ali spremembe namena uporabe nepremičnine, ki je bila predmet sofinanciranja. V nasprotnem primeru se delež sofinanciranja s strani države v realni vrednosti vrne v proračun Republike Slovenije.

(6) Stroške izvajanja javnih razpisov in javnih pozivov, ki jih izvajajo javni zavodi, javne agencije ali javni skladi, sofinancira pristojno ministrstvo.

18. člen

(poročanje o izvajanju projektov in ukrepov)

(1) Ministrstvo, pristojno za regionalni razvoj, pripravi poročilo o izvajanju tega zakona na podlagi poročil vseh ministrstev, v katerih delovna področja spadajo ukrepi iz prvega odstavka 3. člena tega zakona, poročila Razvojne agencije Savinjsko-Šaleške regije o izvedenih aktivnostih, vezanih na izvajanje pravičnega prehoda in tega zakona v SAŠA premogovni regiji za preteklo leto, ter poročila izvajalcev ukrepov po tem zakonu za preteklo leto.

(2) Izvajalci ukrepov pripravijo poročila in jih posredujejo ministrstvu, pristojnemu za posamezno področje dela, do 31. marca tekočega leta za preteklo leto.

(3) Enoletno poročilo o izvajanju tega zakona sprejme vlada na predlog ministrstva, pristojnega za regionalni razvoj, do 31. maja v tekočem letu za preteklo leto in o tem poroča Državnemu zboru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor).

(4) Poročila iz prvega odstavka tega člena morajo obsegati vse podatke o tem, za katere namene, komu, koliko in na kateri podlagi so bila dodeljena sredstva za vsak predviden ukrep iz tega zakona.

(5) Vlada sprejme končno poročilo o izvajanju tega zakona in o tem poroča državnemu zboru. Končno poročilo mora vsebovati natančne in konkretne podatke o doseženih

ciljih in rezultatih vseh predvidenih ukrepov iz tega zakona v enem letu po zaključku njihovega izvajanja in o instrumentih znotraj posameznega ukrepa.

VII. PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

19. člen

(program razvojnega prestrukturiranja)

Vlada sprejme program razvojnega prestrukturiranja SAŠA premogovne regije v devetih mesecih od uveljavitve tega zakona.

20. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 801-06/25-9/19

Ljubljana, dne 11. februarja 2026

EPA 2647-IX

Državni zbor
Republike Slovenije
Nataša Sukič
podpredsednica